

K Ceně Milady Paulové aneb Ženy ženám (říjen 2013)

Od roku 2009 vyhlašuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT) ve spolupráci s Národním kontaktním centrem – ženy a věda Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., Cenu Milady Paulové. Cena v hodnotě 150.000 Kč je udělována českým vědkyním za jejich celoživotní přínos české vědě.¹

Ať již byla v uplynulých letech Cena Milady Paulové udělena v jakémkoliv oboru (2009 za ekologii a udržitelný rozvoj, 2010 za ekonomii, 2011 za chemii, 2012 za historické vědy) a nositelka ji dostala oprávněně nebo neoprávněně, nehodlám to komentovat, protože vyřčení verdiktu náleží jmenované heterosexuální (ve smyslu zastoupení obou pohlaví) porotě, o jejíž kvalifikovanosti či nekvalifikovanosti v jednotlivých oborech by se však dalo diskutovat a v mnoha případech by se našly povolnější osoby.

Ponechávám také stranou skutečnost, zda všechny nominované vědkyně a výherkyně soutěže patří k významným českým vědkyním a tudíž byly a jsou autorkami pro českou vědu přínosného díla a vhodnými kandidátkami na nominování a oceňování. Ani nehodlám glosovat to, zda některá z jejich výherkyň, neřku-li některá z dalších nominovaných, do té doby věděla či dnes ví, kdo to byla Milada Paulová (1891–1970), profesorka historie a byzantologie na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, první žena-docentka a profesorka v humanitních vědách a také šéfredaktorka mezinárodního byzantologického časopisu *Byzantinoslavica*, vydávaného od roku 1929 Slovanským ústavem, čestná viceprezidentka Mezinárodní asociace byzantských studií (AIEB) a doktorka historických věd ČSAV.

Zaráží mne však několik skutečností, které nemohu nechat bez povšimnutí a komentáře. Proč Cena, dovolávající se jména profesorky historie a byzantologie Milady Paulové, vědkyně v humanitních vědách, byla od svého počátku v letech 2009–2011 udělována nejprve odborníkům v přírodních a ekonomických vědách a teprve v roce 2012 byla udělena vědkyni v historických vědách? V předchozích třech letech byly tedy humanitní obory ignorovány a humanitně zaměřené vědkyně poškozovány.

Odmítám také komentovat to, kdo všechno byl v ročníku 2012 do Ceny nominován jako odbornice na historii, či kdo seděl v její porotě. V souvislosti se jménem historičky Milady Paulové je nominace za historické vědy ze všech vědních oborů nejvíce opodstatněná. Do historických věd patří vedle vlastní historie také archeologie, nikoliv však etnologie a (klasická) filologie, z nichž se regrutovaly některé nominované ročníku 2012. Vzhledem k problémům, které se v klasifikační oborů vynořily, měly být nominační obory koncipovány obecněji. To znamená, že Cena měla být navržena a udělena za „humanitní a společenské vědy“ a nikoliv pouze za samotnou historii, stejně tak nejen za ekologii, ekonomii či chemii, ale obecněji za „vědy o neživé přírodě“ nebo za „vědy o živé přírodě a chemické vědy“.² Chtělo do důkladněji promyslet koncepci Ceny Milady Paulové a neoceňovat a neodměňovat vědkyně jednotlivých vědních

¹Viz <http://www.zenyaveda.cz/>.

oborů, kterých je celá řada. Než by se všechny vystřídaly, trvalo by to celou věčnost. Pokud bychom zůstali u tří hlavních skupin vědních oborů, bylo by potřeba zavést pravidelnou tříletou cirkulaci vědních oborů tak, aby některá skupina oborů nebyla upozadována nebo ignorována. Předejde se tím situaci, která se týká zejména tzv. malých oborů, které by tak vůbec nemusely být vybrány jako nominační obor, i když dělení na malé a velké vědní obory je pofiderní a iluzorní stejně tak, jako neexistují v divadle malé a velké role, ale vše záleží jen a jen na vědeckých nebo hereckých osobnostech.

Zaráží také skutečnost, že ani jedna z nominovaných, ani z výherkyň hodnotné Ceny se o profesorku Miladu Paulovou, její život a odbornou práci, pražádným způsobem nezajímala. Nenapsala nic o jejím pohnutém životě a vysoce ceněném vědeckém a pedagogickém díle, ani se nezastavila v den výročí jejího narození nebo úmrtí, případně na Dušičky (Památka zesnulých) na jejím hrobě, aby chvíli v zamyšlení postála či položila kytičku. Musela by tak znát neutěšený stav její rodinné hrobky v Loukově, která je v dezolátním stavu a potřebovala by generální opravu a revitalizaci.³ Třeba by nebylo neslušné, kdyby každá z výherkyň Ceny Milady Paulové altruisticky přispěla určitým finančním obnosem z obdržené Ceny na opravu hrobky, když už to neudělal udělovatel a poskytovatel Ceny – MŠMT ve spolupráci s AV ČR. Jinak je to ostuda všech zainteresovaných a zúčastněných, kteří se k Ceně Milady Paulové hlásí.

Možná by v souvislosti s hrobkou Milady Paulové bylo dobré oficiálně oslovit a kontaktovat vedle MŠMT i Hrad, protože Milada Paulová byla díky své práci o československo-jugoslávských vztazích a o vnitřním československém odboji, o „Maffii“, svázána s prvorepublikovými hradními strukturami, včetně prezidenta T. G. Masaryka, jeho kancléře a právníka P. Šámala, který stál v čele „Maffie“, jak napsala M. Paulová ve svých *Pamětech*,⁴ a ministra zahraničních věcí E. Beneše, jehož manželku Hanu v souvislosti se svou protahující se profesurou Paulová kontaktovala.⁵ Přispět na opravu hrobu Paulové by mohl vedle obce Loukov, kde se Paulová narodila a prožila dětství, také Středočeský kraj, Karlova univerzita, kde učila a přednášela, případně Slovanský ústav AV ČR, v.v.i., v němž Paulová vydávala známý mezinárodní byzantologický časopis *Byzantinoslavica* a anotovanou mezinárodní

² Viz strukturace humanitních a společenskovedních oborů AV ČR, http://www.avcr.cz/o_avcr/struktura/vedni_oblasti/humanitni/.

³ Viz fotografie Mgr. Lenky Procházkové z roku 2012, za jejichž laskavé poskytnutí jejich autorce srdečně děkuji.

⁴ L. Havlíková, *První žena na Universitě Karlově. Paměti M. Paulové (editio princeps)*, Praha 2009 (= Slovanské historické studie 34, 127-166).

⁵ L. Havlíková, „Byla jsem svého času první docentkou, pak první profesorkou...“. *Dopis Milady Paulové Haně Benešové*, Slovanský přehled 96, 2010, 367-374.

byzantologickou bibliografií⁶ nebo Masarykův ústav – Archiv AV ČR, v.v.i.,⁷ který vlastní archivní materiál k vnitřnímu odboji a období První republiky. A pokud by oslovené oficiální instituce selhaly a úřední místa nereagovala, bylo by účelné založit širší platformu, občanské sdružení, které by se o hrobku Milady Paulové ve středočeském Loukově staralo a případné zainteresované subjekty koordinovalo.

*PhDr. Lubomíra Havlíková, CSc.
šéfredaktorka časopisu Byzantinoslavica a
předsedkyně Českého národního byzantologického komitétu*

⁶ L. Havlíková, *Česká byzantologie a Slovanský ústav*, Slavia 68, 1999, 442-451 [= Slovanský ústav v Praze. 70 let činnosti, Praha 2000, 60-69]; ead., *Česko-srbské vztahy ve středověku. K otázce jejich studia v české historiografii 20. století*, in: *Studia Balcanica Bohemo-Slovaca VI*, ed. V. Štěpánek et al., Brno 2006, 103-117; ead., *Osmdesát let mezinárodního časopisu Byzantinoslavica (1929–2009)*, Slovanský přehled 95, 2009, 262-267; ead., *Byzantologie. K vývoji světové, české a slovenské byzantologie*, Parrésia 4, 2010, 215-251; ead., *Milada Paulová. 120e anniversaire de sa naissance (née le 2 novembre 1891 à Dařenice – morte le 17 janvier 1970 à Prague)*, Byzantinoslavica 69, 2011, 9-12; ead., *K 120. výročí narození profesorky Milady Paulové (2. 11. 1891 – 17. 1. 1970)*, Slovanský přehled 97, 2011, 397-401; ead., *Milada Paulová. První profesorka dějin slovanských národů a byzantologie na FF UK*, Akademický bulletin 10, 2011, 26-27, <http://data.abicko.avcr.cz/2011/10/10/index.html>; ead., *Strípky života profesorky Milady Paulové*, Praha 2011, <http://www.zenyaveda.cz/precete-si/ruzne-dalsi-stripky-zivota-profesorky-milady-paulove>; ead., *Středověké dějiny Srbů v díle české historičky Milady Paulové*, in: *Od Moravy k Moravě II. Z historie česko-srbských vztahů / Od Morave do Morave II. Iz češko-srpskich otnosa*, ed. V. Koprivica – A. Korda-Petrović, Novi Sad 2011, 97-112; ead., *Slavnostní zahájení výstavy o Miladě Paulové*, <http://www.iliteratura.cz/Clanek/29067/paulova-milada>; ead., *Milada Paulová et son monde byzantin. Contribution à la relation entre M. Paulová et J. Hussey*, Byzantinoslavica 70, 2012, 25-52; ead., *Od reorganizace k reorganizaci. Role časopisu Byzantinoslavica ve vývoji české byzantologie v letech 1945-1963*, Slovanský přehled 98, 2012, 189-207; ead., *The Cyrillo-Methodian tradition in the work of Milada Paulová as a historical discourse*, Byzantinoslavica 71, 2013, 31-46, etc. Více viz na <http://moravia-magna-mmfh.webnode.cz/pet-zen-ceske-byzantologie-a-balkanistiky/>

⁷ „Drahý pane kancléři.“ *Vzájemná korespondence Milady Paulové a Přemysla Šámala*. I. díl (1921–1935), II. díl (1936–1939 [1945]), ed. D. Brádlarová – J. Hálek, Praha 2011–2012; Jaroslav Bidlo – *Milada Paulová. Střet generací. Vzájemná korespondence zakladatelů české byzantologie a slovanských studií*, ed. D. Brádlarová – J. Hálek, Praha 2014.

Foto: L. Procházková, 2012

Foto: L. Procházková, 2012